

วารสารข่าววิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากกรุงบรัสเซลส์

ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน 2562

สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ณ กรุงบรัสเซลส์ (ปว. (บช.))

บรรณาธิการที่ปรึกษา
ดร.माणพ สีทธิเดช
อัครราชทูตที่ปรึกษา
(ฝ่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

กองบรรณาธิการ
นายจตุรงค์ อมรชัยทรัพย์
ที่ปรึกษา

จัดทำโดย
สำนักงานที่ปรึกษา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ประจำสถานเอกอัครราชทูต
ณ กรุงบรัสเซลส์

Office of Science and Technology

Royal Thai Embassy

412 Boulevard du Souverain

Brussels 1150 Belgium

Tel: +32 (0) 2 675 07 97

Fax: +32 (0) 2 662 08 58

Email: info@thaiscience.eu

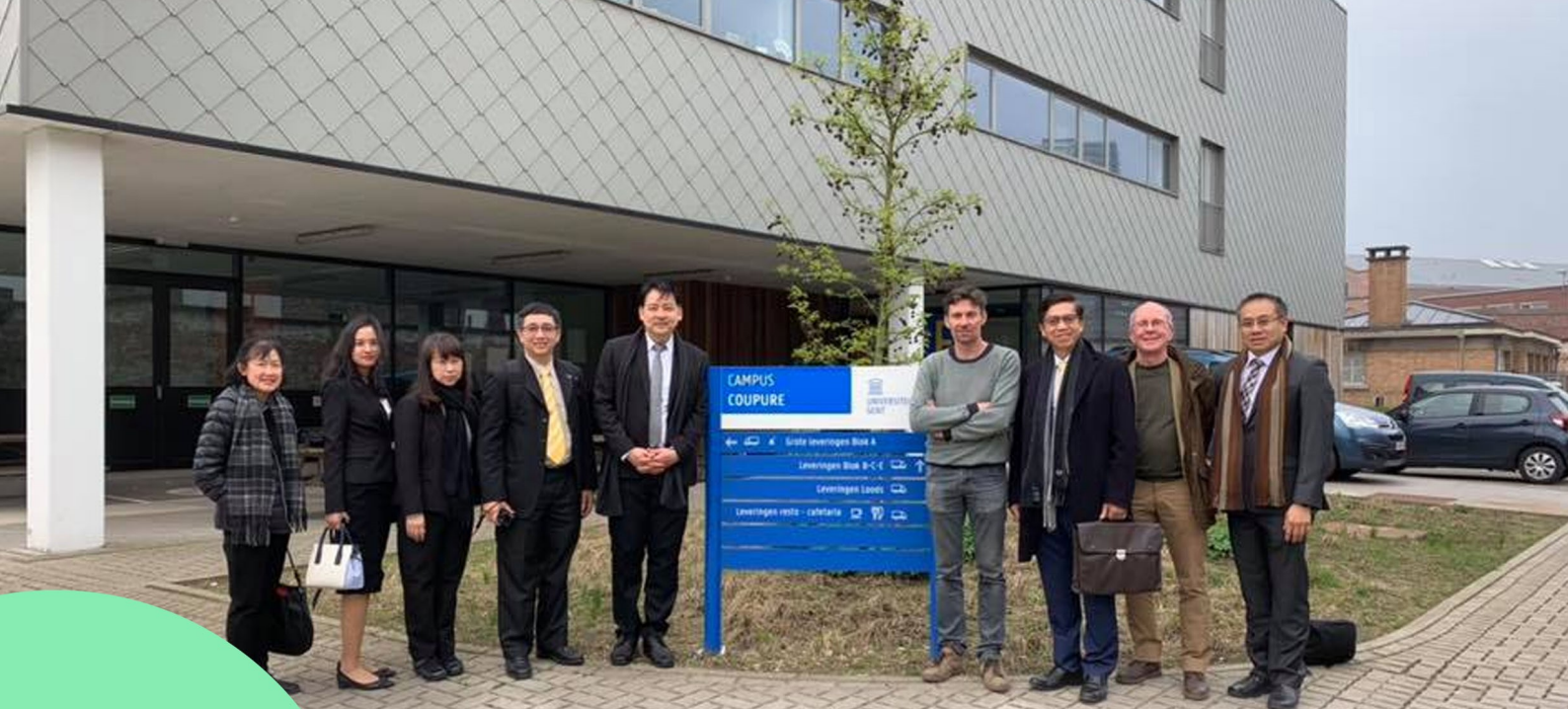
Website: www.thaiscience.eu

Webpage: www.facebook.com/OSTC.

ThaiscienceBrussels

สารบัญ

การสร้างร่วมมือด้าน วทน. ระหว่าง มหาวิทยาลัย Ghent และ ไบโอเทค.....	1
กฎหมาย GDPR กับ การพัฒนาเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล.....	7
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป	5
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกับการพัฒนาเทคโนโลยี.....	6
กรณีตัวอย่างของเทคโนโลยีการจดจำใบหน้ากับกฎหมาย GDPR.....	7
การเปรียบเทียบระหว่างกฎหมาย GDPR ของสหภาพยุโรปและกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของประเทศไทย.....	8
การจัดการกับปัญหาการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมาย.....	10
ปัญหา	10
แนวทางแก้ปัญหา	10
การจัดการกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย.....	15
การจัดการกับปัญหาการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมายในประเทศไทย15	

การสร้างความร่วมมือด้าน วทน. ระหว่าง มหาวิทยาลัย Ghent และ ไบโอเทค

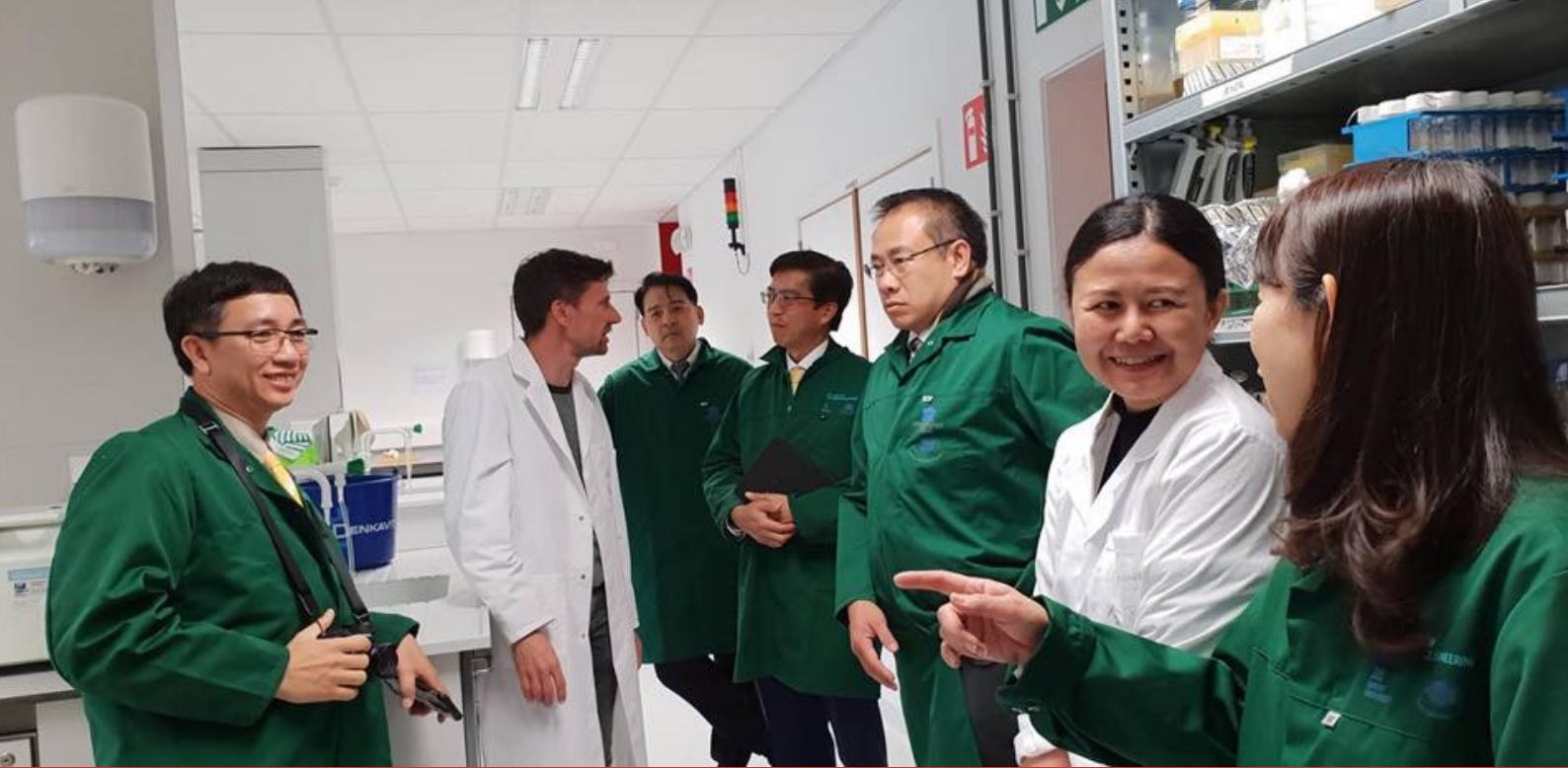
จากความสำเร็จที่สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ณ กรุงบรัสเซลส์ ได้ประสานนำคณะจากศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) เข้าลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MoU) ด้านการวิจัยการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ ร่วมกับศูนย์เก็บรวบรวมสายพันธุ์จุลินทรีย์ Belgian Coordinated Collections of Microorganisms/Mycology Université catholique de Louvain (BCCM/MUCL) ซึ่งถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสครบรอบ 150 ปีความสัมพันธ์ไทย-เบลเยียมในเดือนธันวาคม 2561 ทางสำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ณ กรุงบรัสเซลส์ได้ประสานต่อเนื่องในการสร้างร่วมมือรูปแบบเดียวกันกับหน่วยงานอื่น ๆ ในประเทศเบลเยียม

โดยในเดือนเมษายน 2562 ดร. มาณพ สิทธิเดช อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ณ กรุงบรัสเซลส์ ได้ประสานนำคณะผู้แทนจากศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) และสวทช. เข้าร่วมการประชุมและประสานความร่วมมือด้านการวิจัยการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agricultural Research and Biotechnology) ร่วมกับ มหาวิทยาลัย Ghent ณ ประเทศเบลเยียม มหาวิทยาลัย Ghent เป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมีชื่อเสียงของประเทศเบลเยียมโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร เทคโนโลยีชีวภาพ สัตวแพทย์ รวมถึงการผลิต start-ups และ spin-off company จากมหาวิทยาลัย จากการประชุมหารือระหว่างคณะผู้แทนจากไบโอเทคนำโดยดร. สมวงษ์ ตระกูลรุ่ง ผู้อำนวยการไบโอเทค และ ดร. เจนกฤษณ์ คณาธารณา รองผู้อำนวยการ สวทช. กับ Prof. Peter

Vandamme ซึ่งเป็น หัวหน้าห้องปฏิบัติการจุลินทรีย์วิทยา และเป็นผู้อำนวยการ ศูนย์เก็บรวบรวมสายพันธุ์จุลินทรีย์ของ BCCM/LMG Bacteria Collection และ Dr. Ann Hellemans ซึ่งเป็นผู้จัดการของ BCCM/LMG Bacterial Collection ได้ทราบข้อมูลว่าห้องปฏิบัติการจุลินทรีย์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของภาคชีวเคมีและจุลินทรีย์วิทยา (Department of Biochemistry and Microbiology) และมีทีมงานที่มาจากหลายสาขาวิชา เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ ชีวเคมี คณิตศาสตร์ และชีวสารสนเทศ สำหรับการเก็บรวบรวมสายพันธุ์แบคทีเรีย มีแบคทีเรียที่เก็บมาจากที่ต่าง ๆ เป็นจำนวนมากอยู่ภายใต้

การดูแลของ BCCM/LMG Bacteria Collection และห้องปฏิบัติการจุลินทรีย์วิทยา นอกจากนี้ห้องปฏิบัติการจุลินทรีย์วิทยา ยังมีเครื่อง MALDI-TOF MS เพื่อใช้ในการบ่งชี้ชนิดของแบคทีเรียที่มีอยู่เป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็วและสามารถพัฒนาซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการทดสอบคัดเบื้องต้น (screening) ถึงชนิดของแบคทีเรียที่มีซ้ำ ๆ กันในตัวอย่างได้โดยอัตโนมัติ อย่างไรก็ตามแบคทีเรียส่วนใหญ่ในศูนย์เก็บรวบรวมสายพันธุ์จุลินทรีย์นี้ยังไม่เคยได้ถูกศึกษาว่ามีประโยชน์หรือควรนำไปใช้งานอย่างไร ดังนั้น การศึกษาด้านการนำไปใช้งานนี้เป็นเป็นส่วนที่ BCCM/LMG Bacteria Collection สนใจจะสร้างความร่วมมือกับไบโอเทค ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการใช้ประโยชน์ของจุลินทรีย์ นอกจากนี้ความร่วมมือในส่วนการใช้ประโยชน์จากแบคทีเรียแล้ว ห้องปฏิบัติการจุลินทรีย์วิทยาของมหาวิทยาลัย Ghent และ ไบโอเทคสามารถมีความร่วมมือในการแบ่งปันข้อมูลการเก็บรวบรวมสายพันธุ์แบคทีเรียที่มีอยู่ในเขตร้อนขึ้นอย่างประเทศไทยและแบคทีเรียที่อยู่ในเขตอากาศหนาวในประเทศเบลเยียมได้

โดยจากการหารือในโอกาสนี้ได้นำไปสู่การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MoU) ด้านการวิจัยการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ ในเดือนพฤษภาคม 2562 ระหว่าง ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) และ Department of Biochemistry and Microbiology มหาวิทยาลัย Ghent ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างสองประเทศในด้าน Bacterium's Genome Sequencing และ Long-term Preservation of Bacteria ต่อไป

กฎหมาย GDPR กับ การพัฒนาเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

ประเทศไทยมีการใช้สังคมออนไลน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Facebook LINE Twitter Instagram มากกว่าในประเทศอื่น ๆ จนติดอันดับประเทศที่มีการใช้สังคมออนไลน์สูงที่สุดในโลก โดยการใช้ แอปพลิเคชันต่าง ๆ ผ่านสังคมออนไลน์หรือแค่การค้นหาข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสืบค้นข้อมูล เช่น Google Yahoo Bing หรือ search engine อื่น ๆ รวมถึงการเข้าเว็บไซต์ต่าง ๆ เพียงแค่ไม่กี่วินาทีของเรา ข้อมูลทั้งหมดจะถูกบันทึกด้วยผู้ให้บริการ โดยเฉพาะข้อมูลในส่วนของกรใช้จ่ายหรือเลือกซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต อีกทั้งข้อมูลเหล่านั้นยังถูกนำไปใช้ประมวลผลโดยผู้เก็บข้อมูลและผู้ที่มีข้อมูลจากผู้จัดเก็บข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์

พฤติกรรมผู้บริโภคและการเลือกซื้อสินค้าของเรา ข้อมูลจำนวนมากเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันในชื่อของ Big Data ซึ่งถูกเอาไปใช้ทำการตลาดสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้ให้สนใจซื้อสินค้าและบริการ หรือยังสามารถนำไปใช้ในการออกแบบการรณรงค์ให้เราสนใจหรือสนับสนุนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

General Data Protection Regulation

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของสหภาพยุโรป

ในสหภาพยุโรปได้เริ่มมีการประกาศใช้ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เรียกว่า General Data Protection Regulation หรือ GDPR เพื่อเป็นการป้องกันการข้อมูลส่วนตัวของผู้บริโภค ไม่ให้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้อย่างง่ายดายเหมือนแต่ก่อนอีกแล้ว ซึ่งสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ก็คือ

- หน่วยงานควบคุมข้อมูลที่เจ้าของข้อมูลได้เข้ารับบริการ จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลในการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้งต้องกำหนดขอบเขต วัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูลที่ชัดเจน นอกจากนี้มีการกำหนดว่ารายละเอียดเงื่อนไขการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลต้องเข้าใจง่าย โดยกฎหมาย GDPR ระบุว่า คำขอความยินยอมต้องอ่านแล้วเข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่รวบรัดชัดเจน เช่นเดียวกันกับการถอนความยินยอม ก็ต้องทำได้ง่ายเช่นกัน อีกทั้งยังมีข้อกำหนดว่า หน่วยงานควบคุมข้อมูลต้องแจ้งเจ้าของข้อมูลว่า ข้อมูลถูกใช้เอาไปทำอะไร เพื่อวัตถุประสงค์ใด และ

ต้องจัดทำสำเนาข้อมูลให้กับเจ้าของข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยห้ามเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

- แต่ละประเทศในสหภาพยุโรปต้องให้การคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อข้อมูลที่อ่อนไหวเป็นพิเศษ เช่น ความคิดทางการเมือง ศาสนา ลัทธิ พฤติกรรม สุขภาพ พฤติกรรมทางเพศ การเป็นสมาชิกสหพันธ์ ประวัติอาชญากรรม เป็นต้น
- การส่งข้อมูลไปต่างประเทศหรือบริษัทที่อยู่ต่างประเทศ ผู้รับข้อมูลต้องมีการคุ้มครองข้อมูลโดยใช้มาตรฐานเดียวกันกับบริษัทในยุโรป
- หน่วยงานควบคุมข้อมูลต้องกำหนดขอบเขตระยะเวลาในการประมวลผล และมีมาตรการรักษาความปลอดภัยข้อมูลอย่างรัดกุม
- หากพบว่าข้อมูลมีการรั่วไหล หน่วยงานควบคุมข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูลต้องแจ้งให้หน่วยงานกำกับดูแลและประชาชนทราบภายใน 72 ชั่วโมง

- หากพบว่าบริษัทหรือองค์กรทำผิดกฎหมาย GDPR องค์กรนั้น ๆ ต้องจ่ายค่าปรับร้อยละ 4 ของผลประกอบการรายได้ทั่วโลกทั้งหมด หรือกว่า 20 ล้านยูโร ตัวอย่างความผิดเช่น การได้ข้อมูลมาโดยเจ้าของข้อมูลไม่ได้ให้การยินยอม ซึ่งได้เกิดขึ้นแล้วกรณีของ Facebook โดยบทลงโทษนี้จะถูกบังคับใช้กับหน่วยงานควบคุมข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูล

กฎหมายคุ้มครอง

ข้อมูลส่วนบุคคลกับการพัฒนาเทคโนโลยี

ทุกวันนี้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามาปฏิวัติทุกอย่างไปอย่างสิ้นเชิง ทั้งการปรับกระบวนการทำงานเข้าสู่ระบบดิจิทัล (Digitalization) การใช้อินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง (IoT) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) ซึ่งปัญหาที่ตามมาก็คือ การรักษาความ

ปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคล โดยกฎหมาย GDPR ถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการวางรากฐาน การเปลี่ยนสู่ระบบดิจิทัล และก้าวสู่โลกที่ต้องเชื่อมต่อกันบนสังคมออนไลน์อยู่ตลอดเวลา ซึ่งจำเป็นต้องทำให้ผู้ใช้สามารถมั่นใจได้ว่า จะได้รับความคุ้มครองจากการโจรกรรมข้อมูล และสิ่งนี้ถือเป็นสิ่งที่องค์กรต่าง ๆ ต้องทำ เพื่อ

สร้างความมั่นใจว่าระบบและเทคโนโลยีขององค์กรสามารถถูกนำไปใช้งานได้อย่างปลอดภัย ซึ่งหากปราศจากความไว้วางใจดังกล่าว อาจจะทำให้เกิดปัญหาที่ขัดขวางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดังนั้นถ้าหากเราอยากจะทำปฏิวัติโลกด้วยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง ปัญญาประดิษฐ์ หรือระบบอัตโนมัติต่างๆ ให้เกิดผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจ สิ่งที่จะต้องทำเป็นอันดับแรกคือ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีตัวอย่างของเทคโนโลยี

การจดจำใบหน้ากับกฎหมาย GDPR

นอกจากนี้ผู้ที่ทำการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลก็จำเป็นต้องพิจารณาด้วยว่าเทคโนโลยีที่พัฒนานั้นจะถูกจำกัดการใช้ภายใต้กฎหมาย GDPR หรือไม่ ตัวอย่างเช่น กรณีที่บริษัท Google จะต้องจ่าย

ค่าปรับถึง 50 ล้านยูโร สำหรับการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ผู้ควบคุมศูนย์ข้อมูลของฝรั่งเศส (The National Commission for Informatics and Liberties, CNIL) ได้กล่าวหาว่าบริษัท Google ขาดความโปร่งใส ข้อมูลไม่เพียงพอ และขาดความยินยอมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนโฆษณา อีกหนึ่งตัวอย่างคือกรณีพิพาทว่าด้วยเทคโนโลยีการจดจำใบหน้า (Face Recognition Technology, FRT) ที่ถูกใช้โดย Facebook หลังจากที่ Facebook ถูกฟ้องว่าใช้ข้อมูลใบหน้าของผู้ใช้ Facebook โดยไม่ได้ขอความยินยอมจากผู้ใช้ก่อน โดยสิ่งที่เห็นชัดก็คือการที่ Facebook ได้ใช้ face templates ในการแนะนำให้แก่บุคคลในรูป โดยไม่ต้องแจ้งให้ใครทราบ

เทคโนโลยีการจดจำใบหน้าจะเก็บข้อมูลลักษณะใบหน้าของคน ซึ่งข้อมูลชนิดนี้จัดอยู่ภายใต้ข้อมูลไบโอเมตริก ซึ่งจัดเป็น “ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว” (sensitive personal data) ตามคำนิยามของข้อมูลไบโอเมตริกใน กฎหมาย GDPR ซึ่งได้ระบุไว้ว่า ข้อมูลไบโอเมตริก หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดจากการประมวลผลทางเทคนิคเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ สรีรวิทยา และพฤติกรรมของคนตามธรรมชาติ ซึ่งได้ให้หรือยืนยันตัวตนเฉพาะคนคนนั้น เช่น ภาพใบหน้า หรือลายนิ้วมือ

ตามข้อกำหนดของกฎหมาย GDPR ได้แบ่งข้อมูลไบโอเมตริก ออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ลักษณะทางกายภาพ: ลักษณะใบหน้า ลายนิ้วมือ ม่านตา น้ำหนัก ฯลฯ
- ลักษณะพฤติกรรม: นิสัย การกระทำ ลักษณะบุคลิก ท่าทางประหลาด ๆ การเสพติด ฯลฯ

การเปรียบเทียบระหว่างกฎหมาย GDPR ของสหภาพยุโรปและกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย

หากพิจารณาร่างพ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย กับกฎหมาย GDPR ของสหภาพยุโรป แม้กฎหมายทั้ง 2 จะมีความคล้ายคลึงกัน แต่ก็มีบางส่วนที่แตกต่างกัน ในหลายเรื่องเช่น

1) การยกเลิกความยินยอมและการร้องขอโดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลให้ลบ ทำลาย ระงับการใช้ หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. กระทำไต่ยากหรือมีเงื่อนไขเข้มงวดกว่าของกฎหมาย GDPR

GDPR

2) ในส่วนของข้อบังคับเกี่ยวกับข้อมูลสำคัญนั้น กฎหมาย GDPR มีการกำหนดเพิ่มเติมไว้ว่าข้อมูลประเภทนี้จะจัดเก็บได้หากข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหวนี้เป็นข้อมูลที่เจ้าของข้อมูลได้ทำให้เป็นข้อมูลสาธารณะด้วยตนเอง หรือเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยการนำไปใช้ในงานวิจัยหรือจัดทำสถิติโดยไม่มีกระบวนการระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูล

3) ในส่วนของโทษทางแพ่งและทางอาญาเมื่อเกิดการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หรือกระทำผิดตามพ.ร.บ. พบว่า พ.ร.บ. ของไทย มีการกำหนดโทษจำคุกและค่าปรับ ไว้ต่ำกว่ามากเมื่อเทียบกับค่าปรับที่กำหนดไว้ในกฎหมาย GDPR

4) ขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมาย สำหรับร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ บังคับใช้แก่การเก็บรวบรวม การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลนั้นอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร และผลแห่งการกระทำเกิดหรือเล็งเห็นว่าจะมีผลเกิดในประเทศไทยเท่านั้น ในขณะที่กฎหมาย GDPR มีผลบังคับใช้กับการเก็บ

รวบรวม การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อาศัยอยู่ในทุกประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป ไม่ว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลนั้นอยู่ในหรือนอกสหภาพยุโรป โดยไม่สนใจว่าเจ้าของข้อมูลนั้นจะเป็นพลเมืองของประเทศใด

ดังนั้นธุรกิจดิจิทัลที่ทำธุรกรรมออนไลน์กับลูกค้าหรือหุ้นส่วนในไทยและยุโรป หรือสถาบันวิจัย ที่มีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการจัดเก็บข้อมูลของผู้ใช้ ผู้รวบรวม และใช้ข้อมูลส่วนตัวของคนที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยและในสหภาพยุโรป จำเป็นต้องเรียนรู้ข้อกำหนดทั้ง 2 นี้และปฏิบัติตามเพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดกฎหมาย ซึ่งมีการกำหนดการรับผิดทางแพ่งและกำหนดโทษทางอาญาและทางปกครอง

ที่มา:

https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/what-does-general-data-protection-regulation-gdpr-govern_en
รายงานประจำปีของสมาคมนักวิชาชีพไทยในยุโรป
<http://www.eta.or.th>

การจัดการกับปัญหาการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมาย

ปัญหา

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชถือเป็นหนึ่งในสินค้าที่มีการควบคุมอย่างเคร่งครัดในหลายประเทศทั่วโลก แต่ทว่าการขนส่งอย่างผิดกฎหมายของสินค้าประเภทนี้ได้มีเกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปลอมแปลงสินค้า การซื้อขายสินค้าที่ไม่ได้ลงทะเบียน หรือ การผลิตสินค้าที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งกลายเป็นเรื่องที่น่ากังวลในหลาย ๆ ประเทศ

การลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมายได้ทำลายความน่าเชื่อถือของระบบการจดทะเบียนขึ้นสินค้าของภาครัฐ รวมไปถึงก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจในความสามารถของภาครัฐในการป้องกันผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากการได้รับอันตรายจากสินค้าที่ผิดกฎหมายและไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนหรือรับรองจากภาครัฐ

นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อตลาดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพราะสินค้าที่ถูกกฎหมายได้ถูกทดแทนด้วยสินค้าอันตรายที่มีราคาถูก

นอกจากนี้การลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมายยังส่งผลเสียต่อสุขภาพของผู้ใช้สินค้าความปลอดภัยในห่วงโซ่การผลิตอาหาร และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ซึ่งเห็นได้จากปัญหาทางสุขภาพและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการสัมผัสกับสารตกค้างอันตราย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร และทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงเป็นผลต่อเนื่องกันมา

แนวทางแก้ปัญหา

ในการจัดการปัญหาการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมาย องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ โออีซีดี (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่าง

ประเทศของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้จัดทำข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อส่งเสริมการร่วมมือกันระหว่างประเทศ และระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการตรวจจับและป้องกันการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งรายละเอียดของข้อเสนอแนะสำหรับแต่ละภาคส่วนสามารถสรุปได้ดังนี้

โรงงานผลิตและโรงจัดเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

- หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศควรจะต้องมีการจัดทำและอัปเดตรายการโรงงานผลิตและโรงจัดเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้เข้าไปตรวจสอบโรงงานเหล่านี้ได้
- สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกผลิตเพื่อซื้อขายและใช้ภายในประเทศจำเป็นต้องมีการขึ้นทะเบียนกับภาครัฐและมีการแปะฉลากที่ถูกกฎหมายบนผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน
- โรงงานที่ผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต้องมีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลการผลิตและการจัดเก็บของ

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการจัดเก็บ ได้แก่ ชื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ประเทศปลายทางที่สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจะถูกใช้ วันที่ในการผลิต ชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิตสารออกฤทธิ์ที่ใช้ในสารเคมีกำจัดศัตรูพืช วันที่ที่ได้รับสารออกฤทธิ์เข้าสู่โรงงาน หมายเลขชุดการผลิต ประเภทของบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ ชื่อและที่อยู่ของผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ และวันที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด เป็นต้น

ILLEGAL PESTICIDES

ผู้ตรวจสอบ

- ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบต้องมีความรู้ในเรื่องข้อกำหนดในการจัดเก็บและการบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมไปถึงส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยในการระบุหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย โรงงานผลิตและโรงจัดเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างไรก็ตามผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบต้องได้รับการอบรมและฝึกฝนที่เหมาะสมเพื่อนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ควรมีการจัดสร้างความร่วมมือของผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบระหว่างประเทศ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญ

ผู้ส่งออก

- หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศควรจะต้องมีการจัดทำและอัปเดตรายชื่อผู้ส่งออกสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในประเทศนั้น ๆ เพื่อที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถระบุชนิดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ส่งออกในแต่ละช่วงเวลา และเข้าไปตรวจสอบผู้ส่งออกเหล่านี้ได้ รวมไปถึงการตรวจสอบสินค้าที่ถูกส่งออกในแต่ละชุดได้ด้วย

Illegal pesticides make up almost 14% of the market in the European Union. (EUIPO, 2017)

The OECD is helping countries counter the illegal trade of pesticides to ensure the safety of consumers and the environment.

- ผู้ส่งออกสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลอย่างละเอียดของผลิตภัณฑ์สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกส่งออกเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการจัดเก็บ ได้แก่ ชื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและสารออกฤทธิ์ ชื่อและที่อยู่ของผู้ส่งออก ชื่อและที่อยู่ของผู้รับสินค้า วันที่ส่งออก วันที่รับมอบสินค้า และจำนวนสินค้าที่ถูกส่งออก นอกจากนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศควรมีการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติมด้วย
- ในการตรวจสอบการส่งออกสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศนั้น ๆ ควรมีการจัดทำระบบตรวจสอบของสินค้า เช่น การตรวจสอบใบอนุญาตการส่งออก เมื่อสินค้าเดินทางสู่ประเทศปลายทาง เป็นต้น

การขนส่ง

- เจ้าหน้าที่ ณ ประเทศปลายทางจะต้องตรวจสอบข้อมูลของสินค้าก่อนที่สินค้าจะเดินทางมาถึงประเทศปลายทาง และหากพบว่าสินค้าที่กำลังถูกนำเข้ามีความน่าสงสัย เจ้าหน้าที่จะต้องทำการควบคุมและดำเนินการตรวจสอบเมื่อสินค้าเข้ามายังประเทศปลายทางโดยทันที โดยผู้ส่งออกสินค้าต้องมีการแจ้งข้อมูลดังต่อไปนี้ให้แก่ประเทศที่นำเข้าสินค้านำเข้าล่วงหน้า ใบเสร็จ ใบอนุญาตในการส่งออก เอกสารที่แสดงข้อมูลของสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของสาร (material data safety sheets, MSDS) รายการบรรจุภัณฑ์ และข้อมูลสินค้าที่ส่งออก เป็นต้น

ผู้นำเข้า

- หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศควรจะต้องมีการจัดทำและอัปเดตรายชื่อผู้นำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในประเทศนั้น ๆ เพื่อที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถระบุชนิดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่นำเข้าในแต่ละช่วงเวลา และเข้าไปตรวจสอบผู้นำเข้าเหล่านี้ได้ รวมไปถึงการตรวจสอบสินค้าที่ถูกนำเข้าในแต่ละชุดได้ด้วย

- ผู้นำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลอย่างละเอียดของผลิตภัณฑ์สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผู้นำเข้าเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการจัดเก็บ ได้แก่ ชื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและสารออกฤทธิ์ ชื่อและที่อยู่ของผู้นำเข้า ชื่อและที่อยู่ของผู้ที่จัดส่งสินค้า วันที่ส่งนำเข้า วันที่รับมอบสินค้า และจำนวนสินค้าที่ผู้นำเข้า นอกจากนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศควรมีการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติมด้วย
- ในการตรวจสอบการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศนั้น ๆ ควรมีการจัดทำระบบตรวจสอบของสินค้า เช่น การตรวจสอบใบอนุญาตการส่งนำเข้า เป็นต้น

ผู้จัดจำหน่าย หรือกระจายสินค้า (ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีก)

- หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศควรจะต้องมีการจัดทำและอัปเดตรายชื่อผู้จัดจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในประเทศนั้น ๆ เพื่อที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถระบุชนิดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกจัดจำหน่ายในแต่ละช่วงเวลา และเข้าไปตรวจสอบผู้จัดจำหน่ายเหล่านี้ได้
- ผู้จัดจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลอย่างละเอียดของผลิตภัณฑ์สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกจัดเก็บและจำหน่ายเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการจัดเก็บ ได้แก่ ชื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและสารออกฤทธิ์ ชื่อและที่อยู่ของผู้จัดจำหน่ายและผู้ซื้อ วันที่ซื้อสินค้า วันที่รับมอบสินค้า และจำนวนสินค้าที่ถูกจัดจำหน่าย นอกจากนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศควรมีการจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติมด้วย

- ในการตรวจสอบการจัดจำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศนั้น ๆ ควรมีการจัดทำระบบการขึ้นทะเบียนและตรวจสอบของสินค้า เช่น การตรวจสอบใบอนุญาตการจัดจำหน่าย เป็นต้น

บรรจุกฎบัตรสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

- การกำจัดบรรจุกฎบัตรสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อป้องกันการทำบรรจุกฎบัตรกลับมาใช้บรรจุกฎบัตรสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย ดังนั้นหลังจากมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเรียบร้อยแล้วจะต้องล้างบรรจุกฎบัตรด้วยน้ำสะอาดอย่างน้อย 3 ครั้ง และทำการเจาะรูบรรจุกฎบัตรเพื่อป้องกันการนำไปใช้อย่างผิดกฎหมาย

การจัดการกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย

เมื่อตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมายหรือหมดอายุต้องมีการกำจัดทิ้งอย่างทันที โดยจะต้องมีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการกำจัดที่เหมาะสม และถ้าหากการกำจัดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมายมีค่าใช้จ่ายสูง ผู้ที่จะต้องเป็นคนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นก็คือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกนำเข้า หรือใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมายชนิดนั้น ๆ

ที่มา:

<https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0446>

<https://legalinstruments.oecd.org/public/doc/642/3246cd6d-aa3c-4797-bef6-4bee034e88f6.pdf>

การจัดการกับปัญหาการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมายในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้นที่ผ่านมา มีการลักลอบนำเข้าสารเคมีข้ามชายแดนมาขาย รวมทั้งการนำสารที่ถูกระงับการใช้แล้วมาวางขายในท้องตลาดอย่างผิดกฎหมาย โดยมีการระบุว่าสารเคมีเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ใช้เอง และทำให้ดินได้รับความเสียหายเป็นวงกว้างไม่สามารถเพาะปลูกได้ โดยปัจจุบันประเทศไทยมีแผนป้องกันการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมายโดยออกกฎหมายให้มีการขึ้นทะเบียนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีการนำเข้า ส่งออก และจัดจำหน่ายในประเทศ นอกจากนี้ยังมีการจัดแผนการออกตรวจสอบสินค้าโดยเป็นการตรวจสอบ การขออนุญาตขาย ตรวจสอบเลขทะเบียนสินค้าที่ขาย ตรวจสอบคุณภาพที่ขาย มีคุณภาพหรือไม่ เช่น วันหมดอายุ สภาพภาชนะที่บรรจุ เป็นต้น ซึ่งในอนาคตประเทศไทยอาจจะพิจารณาข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติที่ดีในการตรวจจับและป้องกันการลักลอบซื้อขายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างผิดกฎหมายขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ โออีซีดี และนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้

Office of Science and
Technology

Royal Thai Embassy

412 Boulevard du
Souverain

Brussels 1150 Belgium

Tel: +32 (0) 2 675 07 97

Fax: +32 (0) 2 662 08 58

Email:

info@thaiscience.eu